

Britains figurer - Flyvereskadrillen

Indledning

Inspireret af forarbejdet til mine artikler om Royal Flying Corps i 1914 så jeg på mulighederne for at opstille en "flyvereskadrille" - *First World War Style* - ved hjælp af diverse Britains figurer. Det følgende giver eksempler på, hvad der kom ud af dette arbejde.

RAF Monoplane (katalognummer 433 *Royal Air Force Monoplane*)

Mit eksemplar af denne maskine kom mig i hænde som en gave fra en venlig samler. Det bar tydelige spor af mange luftkampe og var delvist opmalet.

For at bringe flyet i en for min samling funktionsduelig stand, havde jeg derfor ingen anden udvej end at fjerne al maling og så bygge det op fra grunden. Jeg konsulterede forskellige billeder af modellen og konstaterede herunder, at vingen tilsyneladende stammede fra den senere todækker udgave af modellen.

Diverse huller og andre skader blev lappet, hvorefter maskinen fik sin sølvfarvede bemaling (Humbrol Nr. 11, i spray). Jeg overvejede længe om jeg skulle gå efter den sølvblanke farve eller jeg skulle søge en mere mat udgave, så modellen mere fik "ældre" udseende, men til sidst bestemte jeg mig for spray-løsningen, da det var det letteste - og der var jo ingen grund til at skjule, at der er tale om en opmalet udgave af flyet. Oversiden af vingen fik lidt vel rigelig maling og den løb derfor en smule, men da det hele var tørt, så var det færdige resultat ganske tilfredsstillende.

Afmærkningen stammer fra et Airfix byggesæt af et engelsk biplan, jeg tror det sluttede med en R.E. 8, hvis mærker passede fornuftigt i størrelsen.

De oprindelige dæk var fremstillet af hvidt gummi, der afgjort havde set bedre dage, så det var ubrugelige.

Jeg valgte i stedet at montere sorte dæk, så maskinen fik et udseende á la 1930'ernes militære flyvemaskiner.

Dækkene stammer fra en gammel legetøjsbil.

Piloten var heldigvis ikke malet op, så figuren krævede ikke anden behandling end en gang møbelpolish, som også er ganske godt til at fjerne støv mv. på tinfigurer. Figuren er lidt mærket af tidens tand, men bibeholder herved rødderne tilbage til maskinens oprindelse.

Britains Royal Air Force monoplan, i Version 1. Fra Kilde 1.

Og hvilken flytype skal modellen så forestille?

Tja, den ligner mest af alt en krydsning mellem et skuldervinget monoplan fra Første Verdenskrig og Lindbergs *Spirit of St. Louis*. Jeg har søgt efter mulige forlæg i mange år, men er kommet til den konklusion, at der bare er tale om et legetøjsfly.

Æsken var så smart indrettet, at den kunne foldes som hangar - et virkelig gennemtænkt stykke legetøj, må man sige.

Allerede i 1931, da Britains introducerede sin model, gav det mindelser om Første Verdenskrig, og det var først i 1937 at fabrikken fremstillede et nogenlunde tidssvarende fly - katalognummer *1521 Royal Air Force Biplane*. I samme forbindelse blev monoplanet også moderniseret og fik herved stjernemotor og en bredere vinge, med afrundede vingespidseser.

Monoplanets "tidløse" udseende gør det anvendeligt såvel under Første Verdenskrig som i Mellemløsekrigsårene og passer således fint sammen med Britains figurerne fra denne periode; det kniber dog lidt mere, når perioden nærmer sig Anden Verdenskrig, hvor den sølvfarvede bemaling blev erstattet af kamuflagemønstre.

Jeg har set et eksempel på en sådan mere moderne udgave af monoplanet. Billedet er ikke specielt tydeligt, men det giver alligevel indtryk af et mere tidssvarende fly, der ikke er ulig en *Westland Lysander*.

Monoplane & Hangar (British) No. 433.
Fra Ray Hardin - Toys of Yesteryear [1](#)).

Westland Lysander, ca. 1939.
Fra Aviation Cigarette Cards of the 1930's.

Pilot (katalognummer *333 U.S. Aviators in Sidcot Suits*)

Sidcot flyverdragten blev opfundet af australieren Frederick Sidney Cotton (1894-1969) [2](#)), som i 1915-1916 gjorde tjeneste som sekondløjtnant i Royal Naval Air Service. Den direkte årsag til opfindelsen var, at han blev alarmeret, mens han var i gang med vedligeholdelse af sin maskine. Uden tid til at klæde om gik han på vingerne over Kanalen iført sin kedeldragt. Efterfølgende bemærkede han, hvorledes kedeldragten, der næsten var imprægneret af olie, havde bevaret hans kropstemperatur.

Under en orlov i London kontaktede han en militærskrædder, som fremstillede et antal dragter. Det førte til videre forsøg med flyverdragter, som blev patenteret af Sidney Cotton, og i marts 1917 kom dragten i handlen [3](#)).

I december 1917 blev den en officiel udrustningsgenstand såvel i Royal Flying Corps som Royal Naval Air Service. Dragten var forsynet med lynlåse, således at den var let at tage af og på, foruden en pelskrave og diverse lommer til kort og andre nødvendigheder. Sidcot flyverdragten blev i 1920'erne og 1930'erne standardudstyr i alverdens flyvertropper.

Besætningen på Luftskebet C4, 1918 - To medlemmer er

iført flyverdragter af Sidcot model. Fra Kilde 3.

Sidcot flyverdragt, Royal Air Force, 1941.
Billedet er fundet "på nettet".

Britains fremstillede figurerne fra 1930-1939 som amerikanske piloter. Fra 1948-1959 fandtes de som Royal Air Force piloter (katalognummer 2011 indeholdt 1 stk.) og tilsvarende som enkeltfigur (katalognummer 66B) fra 1954-1959.

Yderligere fandtes figuren som enkeltfigur i den billigere P-serie (katalognummer 150P). Denne figur havde dog ikke altid bevægelig arm.

Endvidere skal det nævnes, at den siddende pilotfigur, som blev brugt i såvel monoplanet som biplanet, også er iført Sidcot flyverdragt.

Pilot (katalognummer 332 *U.S. Aviators in Flying Kit, Short Coats*)

En af de andre pilotfigurer, som Britains fremstillede, var iført en lidt tidligere udgave af en "flyverdragt" - en kort læderjakke, båret over ridebukser og viklers. Figuren er et ganske charmerende eksempel på en tidlig pilot.

Jeg har desværre ikke figuren i min samling, men har nu noteret den på min ønskeseddel.

Figureerne blev fremstillet fra 1930-1939, kun som amerikanske piloter. Ikke at nationaliteten i denne forbindelse har den store betydning, da påklædningen var universel. Figuren var ikke en del af Britains sortiment fra Royal Air Force, som for alvor tog fat umiddelbart før Anden Verdenskrig, sandsynligvis fordi den da så for gammeldags ud.

Billedet stammer fra Kilde 1.

Figuren, der gør det ud for flymekaniker, stammer ligeledes fra katalognummer *1289 Gun of The Royal Artillery with Gunners and Officer* eller *313 Royal Artillery Gunners, Active Service Order*.

Man kan vel næsten høre piloten råbe *Contact!* samtidig med, at mekanikeren drejer på propellen...

Propellen er for øvrigt er bevægelig, og monteret i stjernemotoren ved hjælp af et messingsøm.

Eskadrillestaben

Man må forestille sig, at situationen foregår på en feltflyveplads, hvor eskadrillens kommandotelt er rejst. Teltet er mærket af mange års slid og stammer fra katalognummer *1724 Anti-Aircraft Units of the British Army*, som ud over en række glimrende figurer og instrumenter til brug i luftværnsartilleriet, også indeholdt dette telt. Sættet blev fremstillet i perioden 1939-1941, hvilket forklarer teltets lidt medtagne udseende.

Et havebord (katalognummer 617 fra Britains haviserie) er taget i anvendelse som kortbord.

Herpå ligger et lille kort af eget design, som piloten benytter som udgangspunkt for en rapport om sine observationer.

Kortet er gengivet - til behageligt - genbrug her: Britains figurer, tilbehør - Artillerimålebord.

Den stående officer med kikkert, der gør det ud for eskadrillechef, stammer fra katalognummer 1289 *Gun of The Royal Artillery with Gunners and Officer*. Den marcherende officersfigur (som her fungerer som efterretningsofficer) stammer fra katalognummer 160 *Territorial Infantry*.

Forsøg med trådløs telegrafi ved Royal Flying Corps, ca. 1913. Fra Kilde 4.

Signalsektionen

Da jeg så dette billede, gav det mig straks en række ideer til, hvorledes en tilsvarende situation kunne genskabes med modeller, og en række - i sig selv ganske uden sammenhængende - elementer blev kombineret.

Overdelen fra en luftværnskorrektør (katalognummer *1728 Predictor with Operator*), der med lidt god vilje godt kan ligne en "radio", blev placeret oven på et andet havebord.

Antennen er et stykke ståltråd, som er monteret i en antennefod - en lille "bøsning" af messing. En mere avanceret antennemast, der involverer et stykke af en antenne fra en gammel transistorradio, er på tegnebrættet; herom senere, hvis projektet bliver fuldført.

Figureerne kommer fra katalognummer *1289 Gun of The Royal Artillery with Gunners and Officer* eller *313 Royal Artillery Gunners, Active Service Order*.

En motorordonnans, fra katalognummer *200 Motorcycle Dispatch Riders*, holder klar til at bringe pilotens rapport - og eventuelle luftfotos - videre til brigadestaben.

Læs mere om motorcyklen og et bud på identifikation her: [Britains militære motorcykler](#).

Rullende materiel

Eskadrillens rullende materiel er repræsenteret ved lastvognen (katalognummer *1334 Army Lorry, Four-wheeled type (with Driver)*).

Lastvognen blev i denne udførelse (og i forskellige bemalinger) fremstillet i perioden 1934-1941.

Hjulene på min lastvogn var oprindeligt af hvidt gummi, men de led af kraftig forvitring. Jeg anskaffede i 1994 nogle passende erstatninger (å USD 3,00), som blev fremstillet af en driftig amerikansk samler ved navn *Tim Oei*. Han havde på det tidspunkt et større sortiment af forskellige reservedele; om han stadig er i markedet vides ikke, men han findes stadig omtalt på Toy Soldier Collectors of America's hjemmeside, i sektionen der handler om leverandører af figurer og tilbehør.

Selvom O-ringe, der fås i en passende størrelse, naturligvis er/var et meget billigere alternativ, så er de skarpere profilerede kopidæk langt at foretrække.

Britains gav sine første lastvognsmodeller følgende ord med på vejen: *We are now able to offer a range of Lorries for Army Transport. We are justly proud of these models, in the production of which no pains have been spared to reproduce an exact miniature of standard vehicles, and the "photographs of the models" which follow are proof of our claims, as they could equally well be pictures of full size lorries.* (Kilde 4.)

Morris Commercial 6x4 3-ton D type lastvogn., ca. 1930. Fra Kilde 7.

Trods disse ambitiøse udtalelser, har samlere over hele verden gennem årene gjort forsøg på at identificere Britains forlæg. Det bedste bud (Kilde 6), jeg er stødt på, er, at lastvognen skal forestille en *Morris Commercial D-type*, som en engelske hær tog i anvendelse fra 1927. Det ser ud til, at denne type

har været noget af Britains inspiration, om end der ikke er tale om en tro kopi. Uanset forlæg, så ligner lastvognen periodens (+/-) køretøjer.

Den almindeligste udgave var den treakslede udgave, som er vist på billedet. Disse vogne var ofte forsynet med tvillingehjul på bagakslerne.

Lastvognene fandtes både med åbent og lukket førerhus, mens Britains alene fremstillede sine modeller (af denne type) med lukket førerhus.

Leyland 4x4 3-ton S type lastvogn, ca. 1918. Fra Kilde 8.

I den aktuelle opstilling har jeg skelet til flyvertroppernes lastvogne under Første Verdenskrig, blandt andet dette billede.

Disse lastvogne fra Leyland blev populært betegnet "*RAF type*", da de næsten udelukkende blev anvendt af Royal Air Force og det tidligere Royal Flying Corps.

Afslutning

Under arbejdet har jeg også ladet mig inspirere af oplysninger om Hærens Flyvertropper, herunder Hærens Flyvertropper - I felten, Del 1.

Det skulle glæde mig, om jeg har inspireret andre samlere til lignende opstillinger af deres egne figurer, og jeg hører i givet fald gerne om det.

Kilder

1. *The Great Book on Britains - 100 Years of Britains Toy Soldiers* af James Opie, New Cavendish Books, London 1993, ISBN 1-872727-32-8.
2. *Armies of the World, Britains Ltd. Lead Soldiers 1925 - 1941* af Joe Wallis, Privat udgivelse, 1993, ISBN 0-9605950-2-3.
3. *British Air Forces 1914-1914 (2)* af Andrew Cormack, Ospey Men-at-Arms Nr. 351, London 2001, ISBN 1-84176-002-1.
4. *Britains New Lines 1934*. Genoptryk.
5. *The Army and Aviation* af Bruce Robertson, Robert Hale Limited, London 1981, ISBN 0-7091-8924-9.
6. *Soft-skinned Military Transport - Britains Trucks* af Ed Fitzgerald, Old Toy Soldier, juni 1988 (nr. 2, 12. årgang).
7. *The Morris Commercial 6x4 Pre-war Series* af Les Freathy, Airfix Magazine, december 1980.

Per Finsted

Noter

1) Billedet, der desværre ikke kan blive meget tydeligere, stammer fra Ray Hardins salgskatalog nr. 38 (fra omkring 2001), hvori maskinen blev annonceret til salg for USD 15.000! Man kunne vel næsten få et rigtigt fly for den sum, men det er så vidt teksten, det eneste kendte eksemplar af denne udgave. Originale fly, selv bare i "acceptabel" stand, er temmelig kostbare, og det anbefales at studere mulighederne hos f.eks. Soldier Pac, som sælger afstøbninger af de to maskiner á GBP 23,00, foruden den meget fikse Cierva Autogyro (svarende til det danske Mølleplan M-1 og M-2), som dog koster GBP 32,00.

2) Sidney Cotton var en ren eventyrer, nærmest som hentet ud af en drengebog. Umiddelbart før Anden Verdenskrig var han involveret i forskellige efterretningsopgaver i Tyskland og gjorde under krigen en stor indsats inden for flyrekognoscering og luftfotos. Hans liv er skildret i bogen *Aviator Extraordinary - The Sidney Cotton Story*, af Ralph Barker, der udkom i 1969 kort før hans død, lyder absolut som spændende læsning. Det siges, at endog Manfred von Richthofen (Den røde Baron) ved sin død 21. april 1918 var iført en flyverdragt af Sidney Cottons design.

3) Engelske officerer var selvbeklædere, og uniformsskrædderne var derfor i stand til at levere alt, hvad en officer havde brug for, tilpasset den enkelte officers smag og/eller enhedsmæssige særpræg.